УДК 343.359.3

О.П. Федотов, доцент, к.ю.н., доцент кафедри морського та митного права НУ «ОЮА»

ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИЙ МЕРЕЖНИЙ РЕСУРС ПРОФІЛАКТИКИ СЛУЖБОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОРУПЦІЇ В МИТНИЦЯХ МІНДОХОДІВ УКРАЇНИ: ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА

Сучасна антикорупційна політика України поширюється виключно на усю життєдіяльність нашої держави. Особливий наголос цієї політики акцентовано на службову та виконавську діяльність особового складу територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади. Специфіка виконання державних завдань міжрегіональними, територіальними, відокремленими підрозділами Міндоходів України, до яких також відносяться і митниці Міндоходів України, потребує постійного аналізу та контролю з боку моніторингових департаментів міністерства. Так, одним із способів реалізації антикорупційних проектів Мінідоходів України, які розроблені відповідно до антикорупційного законодавства України [1] є використання можливостей телекомунікаційного ресурсу – сервісу «Пульс» (відомого широкому загалу як аналог багатоканальних абонентських безкоштовних ліній «телефонів довіри» різноманітних державних міністерства, служб і т.п.). Цій спосіб швидко та ефективно реагує на негативні процеси, що відбуваються в митницях Міндоходів України, а також на причини та умови, що цим процесам сприяють.

Ключові слова: сервіс «Пульс», телефон довіри, співробітники митниць Міндоходів України, дисциплінарні правопорушення, корупція.

Современная антикоррупционная политика Украины распространяется исключительно на всю жизнедеятельность нашего государства. Особое ударение этой политики акцентировано на служебную и исполнительную деятельность личного состава территориальных подразделений центральных органов исполнительной власти. Специфика выполнения государственных задач межрегиональными, территориальными, обособленными подразделениями Миндоходов Украины, к которым также относятся и таможни Миндоходов Украины, требует постоянного анализа и контроля со стороны мониторинговых департаментов министерства. Так, одним из способов реализации антикоррупционных проектов Миндоходов Украины, которые разработаны в соответствии с антикоррупционным законодательством Украины, является использование возможностей телекоммуникационного ресурса – сервиса «Пульс» (известного широкой общественности как аналог многоканальных абонентских бесплатных линий «телефонов доверия» разнообразных государственных министерств, служб и т.д.). Этот способ быстро и эффективно реагирует на негативные процессы, которые происходят в таможнях Миндоходов Украины, а также на причины и условия, которые этим процессам содействуют.

Ключевые слова: сервис «Пульс», телефон доверия, сотрудники таможен Миндоходов Украины, дисциплинарные правонарушения, коррупция.

Current Ukrainian anti-corruption policy is occupying all spheres of life in our country. Special accent of the policy is on service and executive activity of personnel in territorial subdivisions of central executive government authorities. Specific character of the execution of state tasks by interregional, territorial, separated subdivisions of Inland Revenue Department of Ukraine, including Revenue Department customs, requires constant analysis and control on the part of monitoring offices of the Department. Thus, one of the ways of implementation of anti-corruption projects of Ukrainian Inland Revenue Department, developed according to Ukrainian anti-corruption legislation, is the usage of telecommunication resource scope, called «Pulse» service (widely known as the analog of free multichannel helplines of different state departments, services etc.) This resource quickly and efficiently reacts to negative processes, which take place in customs of Ukrainian Inland Revenue Department, and also to reasons and conditions, contributing to the processes.

Key words: «Pulse» service, helpline, customs workers of Ukrainian Inland Revenue Department, disciplinary offences, corruption.

Актуальність цієї наукової статті підкреслюється важливістю функціонування єдиного центрального телекомунікаційного відомчого мережного ресурсу Міндоходів України, за допомогою якого платники податків можуть забезпечувати реалізацію своїх прав та свобод, що гарантовані їм Конституцією України [2] та законами України на права звернення до центральних органів виконавчої влади [3]. В сфері державної митної справи необхідність в таких зверненнях виникає під час здійснення платниками податків окремих складових зовнішньоекономічної діяльності. Коли ті чи інші дії, що повинні буди зроблені фізичними чи представниками юридичних осіб відповідно до законодавства України з питань митної справи щодо своїх товарів на митниці, залежать від суб'єктивізму, формалізму працівників митниць Міндоходів України, що іноді перетворює платників податків на такі собі «об'єкти» формування «альтернативного джерела заробітку» для працівників митниць [4].

Аналіз дослідження проблеми. Правова проблематика досліджуваного нами питання відображалась в якості окремих тез у науково-практичних роботах з питань профілактики, попередження, протидії дисциплінарним правопорушеннями та корупції в державній митній справі. Ці роботи здійснювались такими видатними науковцями, практиками, фахівцями, як С.В. Ківалов, Є.В. Додін, Б.А. Кормич, П.В. Пашко та іншими.

Метою статі є висвітлення порядку роботи, цілей та завдань, на які поширюється організаційно-правова дія телекомунікаційного ресурсу – сервісу «Пульс» в митницях Міндоходів України.

Виклад основного матеріалу. Так звана «Служба довіри» була офіційно створена у колишньому центральному митному відомстві України у березні 2005 р. на хвилі широкомасштабного заснування подібних абонентських «гарячих ліній» в органах виконавчої влади країни. Посадові особи згаданої служби здійснювали приймання повідомлень від фізичних і представників юридичних осіб за багатоканальним безкоштовним абонентським номером [5]. З часом, робота з повідомленнями, що надходили за телефоном довіри колишнього центрального митного відомства України, була в компетенції різних його структурних підрозділів [6].

Порядок роботи та технічна складова телекомунікаційного функціонування «телефонів довіри» колишнього центрального митного відомства України, регламентувалися цілою низкою наказів цього відомства [7, 8].

У подальшому, відповідно до Указу Президента України від 24.12.2012 р. № 726/2012 «Про деякі заходи оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» було утворено Міндоходів України шляхом реорганізації ДМС України та ДПС України [9]. Тобто, ДМС України, як втім й ДПС України, було інтегровано у новостворене профільне міністерство – Міндоходів України. Звичайно ж, що усі нормативно-правові та організаційно-розпорядчі акти колишнього центрального митного відомства України, які регламентували організацію роботи телефону довіри Держмитслужби України, були скасовані.

Однак, замість останніх наказів (з питань організації роботи «телефону довіри» та «Пульсу податкової») колишніх ДМС України та ДПС України [7, 10], Міндоходами України було затверджено новий наказ про оперативне опрацювання інформації, яка надходить за єдиним телефонним номером: (044) 284-00-07, сервісу «Пульс» від фізичних і юридичних осіб щодо неправомірних дій або

бездіяльності працівників структурних підрозділів Міндоходів України, а також про проблеми, які виникають під час здійснення митного контролю митного оформлення товарів та транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України [11].

За своєю суттю, телекомунікаційний ресурс – сервіс «Пульс» – є телекомунікаційно-інформаційною системою (CRM IDD) в корпоративній мережі Міндоходів України, що є профілактичним засобом, завдяки якому здійснюється попередження моніторинговому підрозділу Міндоходів України про зловживання своїми повноваженнями окремими працівниками Міндоходів України та митниць Міндоходів України, а також про спроби третіх осіб втягнути їх до противоправної діяльності.

Спираючись на досвід колишнього центрального митного відомства України, можливо припустити, що до найпоширеніших причин звернень фізичних та представників юридичних осіб за сервісом «Пульс», будуть відноситись:

- можливе скоєння злочинів у сфері службової діяльності, корупційних та інших неправомірних діянь (дій та бездіяльності) з боку працівників митниць Міндоходів України;

- затримки під час здійснення митного контролю та митного оформлення товарів, транспортних засобів, у тому числі про можливе створення при цьому штучних перешкод з боку працівників митниць Міндоходів України (наприклад, затримки митного оформлення вантажів, спричинені додатковими перевірками (корегуванням) митної вартості товарів та їх класифікації згідно з УКТЗЕД, здійсненням митних оглядів товарів, у тому числі за орієнтуваннями правоохоронних органів, довготривалим проведенням митних процедур (направлення в лабораторії на проведення експертних досліджень));

- порядок пересилання громадянами товарів та інших предметів у поштових та експрес-відправленнях на територію України;

- замах на контрабанду й порушення митних правил або вчинення цих правопорушень;

- можливі ознаки правопорушень у сфері службової діяльності;

- оскарження дій працівників митних органів під час документування фактів порушень митних правил;

- нетактовну поведінку працівників митниць Міндоходів України при виконанні службових обов'язків щодо громадян, приниження їх честі та гідності ;

- зауваження щодо організації роботи митниць Міндоходів України;

- черги в пунктах пропуску через державний кордон України;

- зауваження до законодавства України з питань державної митної справи [4].

Моніторинговим органом Міндоходів України в питаннях опрацювання інформації від фізичних та представників юридичних осіб, що відображається в електронній інформаційній картці (де зазначаються основні дані стосовно заявника, найменування підрозділів Міндоходів України, конкретні обставини конфліктної ситуації, зауваження, прохання, вимоги) до сервісу «Пульс» є Інформаційно-довідковий департамент Міндоходів України, який проводить моніторинг результатів розгляду інформаційних звернень від фізичних та представників юридичних осіб та здійснює зворотній зв'язок з цими особами у режимі call-back [11].

Інформацію заявника (електронну інформаційну картку) з індивідуальним

кодом доступу до сервісу «Пульс» (сформованим Інформаційно-довідковим департаментом Міндоходів України) надається відповідальним особам структурних підрозділів або територіальних органів Міндоходів України (цих осіб визначають керівники цих структурних підрозділів або територіальних органів Міндоходів України) для оперативного та достовірного розгляду інформації (ознайомлення з цією інформацією) та достовірне внесення результатів розгляду інформаційного запиту заявника до відповідних граф електронної інформаційної картки з наступним наданням відпрацьованої інформації, що заноситься до електронної інформаційної картки – Інформаційно-довідковому департаменту Міндоходів України [11].

Очевидно, що інформація, яка відображається в електронній інформаційній картці сервісу «Пульс», а особливо та, що містить повідомлення про неправомірні дії або бездіяльність працівників митниць Міндоходів України повинна піддаватися об'єктивній перевірці щоб уникнути ситуації коли завідомо неправдива інформація, яка була надана заявником, негативно вплине на службову репутацію митниці Міндоходів України та її працівників. Також залишається відкритим питання стосовно того, які вживаються заходи до осіб, які використовують сервіс «Пульс» у своїх власних протиправних інтересах, а також дискредитують як митниці Міндоходів України в цілому, так і окремих працівників митниць. В більшості випадків, недобросовісні особи діють анонімно. Анонімна інформація – це така інформація, коли заявник при зверненні на сервіс «Пульс» не називає своє прізвище, ім'я, по батькові або не надає інші відомості (конкретні обставини конфліктної ситуації, зауваження тощо). Анонімна інформація розглядається у визначений наказом Міндоходів України від 18.06.2013р. № 184 термін, але результати розгляду анонімної інформації такому заявнику не надаються. Службове розслідування за результатами розгляду анонімної інформації не проводиться, рішення про його результати не приймається [11]. Особливо слід зазначити, що на наш погляд, підтвердження інформації, отриманої від заявників за допомогою сервісу «Пульс», не завжди може означати наявність порушень у діях працівників митниць Міндоходів України. Так, за практикою колишнього центрального митного відомства України, при перевірці повідомлень про можливі правопорушення у сфері службової діяльності особового складу митниць, більшість таких повідомлень не підтверджувалась [4].

Вимоги наказу Міндоходів України від 18.06.2013 р. № 184 встановлюють строго окреслені часові нормативи для опрацювання відповідальними особами структурних підрозділів або територіальних органів Міндоходів України інформації заявника, що відображається в електронній інформаційній картці сервісу «Пульс». При цьому наказ Міндоходів України від 18.06.2013 р. № 184 встановлює технічні вимоги щодо прийняття відповідальною особою структурних підрозділів або територіальних органів Міндоходів України від Інформаційно-довідкового департаменту Міндоходів України та подальшого зворотного передання цією відповідальною особою відпрацьованої інформації заявника (відображеної в електронній інформаційній картці), телекомунікаційними каналами сервісу «Пульс» цьому департаменту [11].

Результатом оперативного розгляду інформації заявника (відображеної в електронній інформаційній картці) вважається виконання однієї з умов:

- остаточне вирішення проблеми заявника (фізичної особи чи представника юридичної особи);

- усунення фактів неправомірних дій або бездіяльності працівників структурних підрозділів або територіальних органів Міндоходів України, за їх наявності;

- проведення зустрічі (за бажанням заявника (фізичної особи чи представника юридичної особи)) або, у виняткових випадках, телефонної розмови із заявником, під час якої роз'яснено правомірність дій працівників структурних підрозділів або територіальних органів Міндоходів України чи досягнуто порозуміння [11].

За результатами здійснення оперативного розгляду інформації заявників (фізичних та представника юридичної особи), керівниками структурних підрозділів та територіальних органів Міндоходів України може бути ініційовано проведення службових розслідувань та службових перевірок. За результатами розгляду інформації заявників (фізичних та представників юридичних осіб), керівниками структурних підрозділів та територіальних органів Міндоходів України вживаються заходи дисциплінарного впливу до посадових осіб та працівників органів доходів і зборів України: звільнення з органів доходів і зборів України; попередження про неповну службову відповідність; оголошення догани; оголошення зауваження; оголошення усного попередження; проведення позачергової атестації; застосування заходів матеріального впливу.

За результатами опрацювання інформації заявників (фізичних та представників юридичних осіб) матеріали службових розслідувань та службових перевірок можуть направляться керівниками структурних підрозділів та територіальних органів Міндоходів України до місцевих прокуратур для прийняття рішень згідно з чинним законодавством України. Також для попередження та усунення причин, які стали підставою для виникнення конфліктних ситуацій, виникає суттєва необхідність у проведені в органах доходів і зборів України загальних та індивідуальних профілактичних заходів (інформування особового складу доходів і зборів щодо відповідальності за службові злочини, проведення нарад профілактичного напрямку, індивідуальні профілактичні бесіди, обговорення негативних вчинків тощо).

Висновки. В якості закінчення нашої статті ми можемо констатувати, що постійне вдосконалення функціонування державних телекомунікаційних мереж «телефонів довіри» не вирішує головної проблеми – уникнення суб'єктивного впливу з боку посадових осіб Міндоходів України, що задіяні в процесі оперативного реагування на обґрунтовані чи необґрунтовані (завідомо неправдиві) повідомлення платників податків щодо неправомірних дії або бездіяльності працівників митниць Міндоходів України. Оскільки суб'єктивні підходи щодо притягнення до відповідальності чи непритягнення до відповідальності працівників митниць Міндоходів України, буде в деякій мірі залежати від самих посадовців Міндоходів України, тих що здійснюють опрацювання, моніторинг цих інформаційних повідомлень платників податків чи здійснюють оперативні заходи, службові розслідування відносно працівників, зазначених в інформаційних повідомленнях, або є керівниками (очільниками) різних рівнів Міндоходів України, яким підпорядковуються (прямо чи опосередковано) працівники, що зазначені в інформаційних повідомленнях. Тобто, виявлення та подальше реа-

гування на обґрунтовані чи необґрунтовані (завідомо неправдиві) повідомлення фізичних та представників юридичних осіб щодо неправомірних дії або бездіяльності працівників митниць Міндоходів України залежить від, так би мовити, «увімкнутої» або «вимкнутої» посадової принциповості особового складу контролюючих підрозділів та керівників Міндоходів України, а не від технічних інновацій телекомунікаційних мереж – сервісів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України від 07.04.2011 р. № 3206-VI // Урядовий кур'єр від 16.06.2011р. – № 108. – С. 11 – 13; Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за корупційні правопорушення: Закон України від 07.04.2011 р. № 3207-VI // Урядовий кур'єр від 17.06.2011р. – № 109. – С. 11 – 14.

2. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

3. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. № 393 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256; 1999. – № 26. – Ст. 219.

4. Лист ДМСУ ДБКАРтПК Служба з питань протидії корупції від 08.11.2011р. № 20.13/3-442; Інформаційна довідка: лист ДМСУ ДБКАРтПК Служба з питань протидії корупції від 21.12.2011 № 20/1-13/09340-ЕП.

5. Тютюн О. Відверто про телефон довіри Держмитслужби України / О. Тютюн // Митниця. – 2007. – № 2. – С. 12 – 15.

6. Порядок роботи Моніторингового центру (підрозділу швидкого реагування) Державної митної служби України: наказ ДМСУ від 13.04.2011р. № 307 // Митна газета. – № 9. – 2011 р. – С. 7 – 8 (наказ втратив чинність); Про затвердження Положення про службу з питань протидії корупції Департаменту боротьби з контрабандою, аналізу ризиків та протидії корупції і Примірної посадової інструкції головного інспектора з питань протидії корупції митного органу, спеціалізованої митної установи, організації: наказ ДМСУ від 05.12.2011 р. № 1023 // Митна газета. – 2012. – № 1. – С. 12 – 15 (наказ втратив чинність).

7. Про затвердження Порядку роботи з повідомленнями, що надходять за телефоном довіри Держмитслужби: наказ ДМСУ від 25.01.2011 р. № 46 (наказ втратив чинність).

8. Про затвердження Технічного регламенту функціонування цифрового аудіореєстратора телефонних розмов AMUR-BRI для потреб телефону довіри Державної митної служби України: наказ ДМСУ від 05.08.2009 р. № 719 (зі змінами внесених наказом ДМСУ від 08.02.2010 р. № 88 (наказ втратив чинність)).

9. Про деякі заходи оптимізації системи центральних органів виконавчої влади: УПУ від 24.12.2012р. № 726/2012 // Урядовий кур'єр – 2012. – № 238 (4882). – С. 2 – 3.

10. Про затвердження порядку взаємодії Інформаційно-довідкового департаменту державної податкової служби зі структурними підрозділами ДПС України, Департаментом контролю за виробництвом та обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів, Департаментом розвитку та модернізації державної податкової служби, територіальними органами ДПС щодо опрацювання інформації, яка надходить на сервіс «Пульс податкової»: наказ ДПСУ від 30.03.2012р. № 263 (наказ втратив чинність).

11. Про опрацювання інформації, яка находить на сервіс «Пульс»: наказ Міндоходів України від 18.06.2013р. № 184.